

Terveellinen elinympäristö

Kuntapäivä 22.5.2018
Tarja Hartikainen

Ympäristöterveys on

- Puhdasta vettä
- Terveellistä ja turvallista ravintoa
- Olosuhteita, joista ei aiheudu terveyshaittaa

- vanhimpia lakisääteisiä tehtäviä kunnassa
- Valvonta on suunnitelmallista, riskiperusteista ja toimijalle maksullista
 - » Parhaillaan suunnitellaan siirtymistä vuosimaksuihin

Ympäristöterveyden tavoite suojata ihmisiä terveyshaitalta

- Terveysuojelu
 - » Tavoitteena väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa (1§)
 - » Elinympäristöön vaikuttava **toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään.** (2§)
 - » Yleinen terveyshaitan arviointi, sisäilma, talous- ja uimavedet, melu-, pöly- ja savuhaitat,...
- Tupakkalainsäädäntö
 - » Myyntiluvat ja niiden valvonta, tupakointikieltojen valvonta, valvonta voidaan kattaa myyntilupien vuosimaksuilla

Ympäristöterveyden tavoite suojata ihmisiä terveyshaitalta

- Elintarvikelainsäädäntö
 - » Varmistaa elintarviketurvallisuus, laatu ja annetun tiedon totuudenmukaisuus
 - » Suojata terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta
 - » Varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys
 - » Turvata valvonta
 - » Parantaa osaltaan elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä
- Eläinlääkintähuolto
 - » Varmistaa eläinlääkäripalvelut sekä eläinten hyvinvoinnin valvonta

Ympäristöterveyden järjestäminen

- Hoidetaan nyt kunnissa, kuntien yhteistoiminta-alueilla ja kuntayhtymissä
- 62 kunnallista valvontayksikköä
- Linjattu siirtyväksi maakuntaan 1.1.2020
 - » Sopimismahdollisuus järjestämisvastuun osalta kunnan ja maakunnan välillä kirjattu maakuntalakiin
 - » Kriteerit sopimisesta erillisellä lailla
- Yhdyspintoja kunnan ja maakunnan välillä
- Lapissa ympäristöterveys mukana maakuntavalmistelussa "Luonnonvarat ja ympäristö"-ryhmässä

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt Lapissa

- **Rovakaaren ympäristöterveydenhuoltoon** kuuluvat Rovaniemi, Ranua, Pello, Ylitornio ja Kolari.
- **Meri-Lapin ympäristöpalveluihin** lukeutuvat Kemi, Tornio, Simo, Keminmaa ja Tervola.
- **Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuoltoon** kuuluvat Enontekiö, Kittilä, Muonio ja Sodankylä.
- **Inarin** ympäristöyksikköön kuuluu lisäksi Utsjoki.
- **Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuolto** vastaa Kemijärven, Sallan, Pelkosenniemen ja Savukosken alueesta.
- Lapista Posio on liittynyt Kuusamon ja Taivalkosken kuntien muodostamaan yhteistoiminta-alueeseen.

Terveydensuojelun yhdyspintoja

- Kunnassa tehdään jatkossakin erittäin paljon ihmisen elinympäristöön vaikuttavia päätöksiä
 - » [Viisaat päättäjät – terveemmät kuntalaiset](#)
- Terveyshaittojen arviointi ja ennakointi on vaikuttavaa ja se toteutuu parhaiten toimialojen välisenä yhteistyönä varhaisessa vaiheessa
- Erityisesti maankäytön suunnittelun, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan kanssa

Terveydensuojelun yhdyspinnat

- Asumisterveys, sisäilma
 - » Koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmien ehkäiseminen ja selvittäminen vaatii monialaista yhteistyötä
 - » Rakennusterveysasiantuntij uutta terveydensuojelussa
- **Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos - Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen**

MAKU II: Terveystensuojelulain 6 a § Maakunnan ja kuntien yhteistyö terveystensuojelussa

- **Maakunnan ja alueen kuntien tulee harjoittaa ennakoivaa ja vuorovaikutteista yhteistyötä terveystensuojelussa.**
- Maakunnan ja kuntien kesken järjestetään tarpeen mukaan tai vähintään kerran valtuustokaudessa keskustelu ajankohtaisista terveystensuojelun kysymyksistä ja yhteistyön järjestämisestä. Keskusteluun voidaan kutsua myös valtion viranomaisien ja muiden sidosryhmien edustajia.

Ennakoiva ja vuorovaikutteinen yhteistyö kuntiin turvattava

- Rakenteet ja toimintatavat maakunnan ja alueen kaikkien kuntien välille
 - » Ketä/ mitä toimialoja mukaan? Millä tasolla? Sopimus?
- Asiantuntijatukea terveysvaikutusten arviointiin: Sisäilmaryhmät, kaavoitus ja maankäyttö, vesihuollon kehittäminen
- Häiriötilanteisiin varautuminen, epidemiaselvitysryhmät, vesihuollon riskinarviointi
- Hyvinvoinnin edistämistä
 - » kunnan ja maakunnan strategiat ja hyvinvointikertomukset
 - » Indikaattoreita: onnettomuudet, epidemiat, sisäilmaongelmat
- Ei pelkästään lakisääteisten lausuntojen antamista ja tarkastuskäyntejä
 - » Viranomaisen toiminnan laatua ja vaikuttavuutta seurattava myös tavoitteiden kautta. Tarkastuskäyntein määrä on huono mittari
- Muut yhteistyötahot
 - » TUKES: [kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvonta](#)

Lapin ominaispiirteitä...

- Sesonkityöntekijöitä, paljon matkailijoita, lyhyt oleskelu, erilaisia kuluttajapalveluja
- **Mies menehtyi moottorikelkkaonnettomuudessa Kittilässä – kelkka suistui päin puuta**
- Lapin uutiset 16.04. 2018
 - » Palvelun tarjoajan velvollisuudet, kokematon käyttäjäkunta
- **Lapin Kansa: Kylpylän altaista löydettiin legionella-bakteeria, joka voi aiheuttaa keuhkokuumetta**
- [Kotimaa](#) Julkaistu 06.03.2018
 - » Löytyi säännöllisessä valvonnassa, ei ehtinyt aiheuttaa epidemiaa tällä kertaa
- Matkailijoille sattuneet onnettomuudet ja epidemiat saavat nopeasti kansainvälistä huomiota

WHO 2018: Suomessa on maailman puhtain ilmanlaatu

- Tässä se on: 16,90 €/pullo – suomalaiset alkavat myydä pulloitettua ilmaa Aasiaan
 - » 16.3.2017 Uusi Suomi
 - » Pulloitus tehdään Pohjanmaalla Norinkylässä sekä Lapissa Pallastunturilla, jossa on [WHO:n mukaan Euroopan puhtain ilma](#).

Terveellinen elinympäristö on merkittävä vetovoimatekijä, jota on vaalittava huolella kaikessa päätöksenteossa. Ylläpito vaatii yhteistyötä kaikkiin suuntiin.

KIITOS!